

VOLT DE PISTA

 JORDI JANÉ
jordijane@inicia.es

Catalans pel món

1.

La terra i els profetes

Hi ha una dita que explica que ningú no és profeta a casa seva. Aquesta dita, que s'ajusta enormement a la trajectòria d'un ventall de catalans il·lustres que podria anar de Joan Oró a Pep Guardiola, sembla que es compleix especialment en el cas dels nostres artistes de circ. En aquestes mateixes pàgines he parlat dels èxits dels acrobates Marco & Polo als Emirats Àrabs, dels Desastrosus Circus al Nepal o de la trapezista Fura al Japó. És lògic i desitjable que aquests (i molts altres) artistes catalans triomfin pel món. Lògic perquè el circ és l'art escènica més exportable, i desitjable perquè és indicatiu de la qualitat dels nostres artistes. Seria, a més, un magnífic senyal de normalitat que aquests mateixos artistes poguessin exhibir, també amb normalitat, els seus espectacles en els circuits catalans. Però, fulls de ruta en mà, en molts casos és evident que fora del país els acullen i els valoren molt més que no pas aquí. Potser aquest mateix fenomen es produeix també en d'altres latituds respecte als artistes respectius, però jo visc en aquesta terra i cadascú es queixa d'allà on li fa mal.

2.

El cas de Monti & Cia.

Com va informar oportunament aquest diari el passat 28 de març, la companyia de pallassos Monti & Cia. ha estat contractada pel prestigiós circ alemany Roncalli. L'agost Joan Montanyès *Monti*, el contraagust Oriol Boixader *Oriolo* i el clown Fulgenci Mestres *Genci* són ara el fil conductor d'un espectacle en què també col·labora la trapezista madrilenya Graziella (aplaudida diverses temporades al Circ Raluy) amb un número de dona mosca. Cal remarcar que el Roncalli contracta sempre els millors pallassos del mercat internacional: en aquella pista hi han prodigat rialles i tendresa pallassos de la categoria de Francesco Caroli, Peter Shub, Pic, Fumagalli, Jigalov o Tino Fratellini. És per això que em ve de gust transcriure'ls algun fragment del correu electrònic que l'Oriol Boixader em va enviar el passat 22 d'abril: "Hola, Jordi! D'entrada, dir-te que per a nosaltres és un reconeixement molt important que el circ Roncalli ens hagi contractat per a complir el paper dels pallassos dins del seu espectacle *Zweischen, Gestern und Morgen*, que vol dir més o menys *Ahir, avui i demà*. El programa és: Duo Sorellas (trapezi fix), Konstantin Muraviev (roda de Leonardo), Rokaixkovs (barres fixes, Clown de Bronze a Montecarlo 2005), Jessika Süb (cavalls d'alta escola), Graziella Galán (ingravedesa), Manuel Álvarez (malabarista), Jacqueline Álvarez (equilibris), Vanessa Rodríguez (antipodisme) i Duo Kuratola (mans a mans). L'orquestra del circ és de vuit músics, dirigits per Georg Pommer. Nosaltres fem les entrades *Carrega, descarrega!*, *Paròdia dels cavalls*, *El boteller* (musical), *L'elefant Rosa*, *Flying Sisters* (equilibris sobre boles), *Homenatge als Fratellini* (paròdia musical) i un final comicopoètic. A més, estem preparant l'entrada de l'aigua per fer-la amb en Zippo (Bernhard Paul)."

"Com pots veure, ens ho currem, vull dir que tenim un paper important dintre de l'espectacle, perquè fem de fil conductor seguint una petita trama argumental que va justificant les nostres intervencions. La ruta, sempre imprevisible com en tot circ que funciona, és molt tranquil·la, perquè ens estem un mes sencer a cada ciutat. Dimarts i divendres fem una funció i dimecres, dijous, dissabte i diumenge, dues".

"Ara estem acabant la tercera setmana i ho considerem un èxit, perquè podem dir que hem fet una primera adaptació dels nostres números al tipus de públic d'aquí, mirant de polir els gags i donar-los el tempo adient i traduint les frases (l'alemany és el nostre fre). Tenim l'ambició de poder fer un altre pas endavant i provar nous números quan controlem una mica més l'idioma. Val a dir que el tempo del públic

Monti, Genci i Oriolo fotografiats a Essen

ZIRKUS RONCALLI

Fulls de ruta en mà, en molts casos és evident que fora del país acullen i valoren els nostres artistes molt més que no pas aquí

¿Com és possible que determinats circs porqueria facin la viu-viu per Catalunya amb espectacles aculturals, quan no vomitius, i, en canvi, una proposta digna com 'Grottesco' hagi de plegar veles?

alemany és notablement diferent, i algunes reaccions ens resulten sorprenents, tant per la innocència que demostren com per l'humor refinat que esperen del Roncalli".

"La gent que treballa aquí té una qualitat humana excepcional, coneixen i valoren la seva feina, i cuiden el resultat tant tècnicament com artísticament, valors difícils de trobar dintre de l'àmbit del circ. El tracte per part de la direcció i del Bernhard Paul és excel·lent, tant a nivell humà com artístic. Ell té el seu gust particular respecte a l'espectacle, sempre dins d'un estil clàssic que encaixa molt bé en la nostra línia. Es preocupa pels detalls i no deixa res a la improvisació. Serem aquí tota la temporada, comptant que a l'estiu hi ha un mes de vacances en què el circ no treballa (mig juliol i mig agost). Aquí van aquestes fotos. Salut i circ, Oriolo".

Per moltes raons, aquest correu electrònic m'ha fet emocionar. D'una banda, perquè, molt probablement, cap pallasso català havia fet temporada en un circ alemany d'ençà de Charlie Rivel (triomfador a Alemanya ja a la dècada dels 30, el 1981 Josep Andreu va fer una emotiva última temporada al Krone de Munic, que li va erigir una estàtua a l'entrada del seu circ estable). Una altra raó per emocionar-me és l'estat d'alerta continu a què se sotmet la gent de circ,

sempre disposada a fer un pas més, a aprendre una cosa més, a anar sempre molt més lluny, com els guerrers cantats per Kavafis. I, d'altra banda, el fet que una companyia en la qual crec des de fa molts anys trobi finalment un reconeixement d'aquesta envergadura també ha provocat que em faci un seguit de preguntes en veu alta.

3.

Què en farem, del nostre circ?

Primera pregunta: ¿què fa que una companyia catalana triomfi a l'estranger i, en canvi, a Catalunya s'acabi de clavar una patacada econòmica que per poc la fa desaparèixer? En la resposta hi conflueixen constatacions múltiples, però, segurament, la de més pes és la desídia que les nostres institucions han mantingut envers el circ en els últims 30 anys. ¿Què sinó les dificultats estructurals del sector (circuitos inclosos) pot explicar que una companyia de currículum més que brillant (7 espectacles innovadors en 8 anys), capaç d'omplir la carpa fins a la bandera a cada funció de l'espectacle *Grottesco* durant el Fòrum 2004, hagi de plegar veles i fregar la bancarrota en la posterior gira per Catalunya?

Segona pregunta: ¿com és possible que determinats circs porqueria regentats per empresaris italians, austríacs o espanyols facin la viu-viu per Catalunya amb espectacles aculturals, quan no vomitius, i, en canvi, una proposta digna i plausible com *Grottesco* hagi de tornar a casa carregada de deutes i amb la cua entre cames?

Encara una altra cosa: ¿ha reparat el lector que el Roncalli fa estades d'un mes a cada ciutat i no fa mai tres funcions diàries? Això aquí és impensable: en general, un circ arriba, munta, fa dos o tres dies, desmunta, viatja i torna a muntar en una altra ciutat. I dissabtes i diumenges els artistes no s'escapen de tres esgotadores funcions –un ritme que no beneficia precisament el resultat artístic.

Són moltes i molt diverses les coses que el nostre circ té per resoldre. Ara sembla que el tripartit té la voluntat d'arromangar-s'hi. L'última pregunta –per avui– seria: creguem-ho? Va... creguem-ho, com hauria dit en Pere Quart.